

květnovské
hudební 2024
slavnosti

kostel Navštívení Panny Marie v Květnově

30. 8. – 1. 9. 2024

Dobrovolné vstupné

<https://www.kvetnovskehudebnislavnosti.cz>

OBSAH

Pátek 30. 8. v 19 hod.:	HÄNDELOVI PŘÁTELÉ A NEPŘÁTELÉ	3
Sobota 31. 8. v 11:30 hod.:	REZONANCE VIOLY D'AMORE	11
Sobota 31. 8. v 17 hod.:	HÄNDELOVY MARIÁNSKÉ KANTÁTY	13
Neděle 1. 9. v 15 hod.:	HEDVÁBNÉ VESTY A ZLATÉ KNOFLÍKY	17
	Česká anekdota o J. G. Müthelovi	18
	EX LIBRIS VÍTA ŠEBESTIÁNA VAVŘINECKÉHO	20
	O provedení Händelovy opery Rinaldo v Londýně	20
	O Attiliu Ariostim	21
	Slavný londýnský triumvirát	24
	Händelovy královny jako rivalky	26
	O Giovannim Bononcinim	27
	Citát o hudbě	27
	O Florianu Leopoldu Gassmanovi a milostné viole	28
	Mariánské kantáty v Římě	30
	INTERPRETI A AUTOŘI (abecedně)	31

Pátek 30. 8. v 19 hod.

v kostele Navštívení Panny Marie v Květnově

HÄNDELOVI PŘÁTELE A NEPŘÁTELE

Guro Evensen - soprán, Alex Potter - kontratenor

&

NIVALIS BAROKK

Jon Fredrik Hjemli, hoboj

Laima Olsson a Siv Thomassen, housle

Daniela Braun, viola

Ania Katynska, violoncello

Ondřej Šindelář, fagot

Alena Hönigová, cembalo

Agostino Steffani (1654–1728)

Z opery *Orlando generoso*:

Ouverture

Duet Angeliky a Ruggiera *Permettete a questo seno*

Menuet – Bourée – Gigue

Duet Angeliky a Ruggiera *Se t'ecclisi*

Giovanni Bononcini (1670–1747)

Luci barbare spietate, kantáta pro soprán, alt a basso continuo

Con spirito – Recitativo – Allegro

Francesco Geminiani (1687–1762)

Concerto Grosso podle Corelliho, č. 12 *Follia*

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

These labours past, duet *Iphis* a *Hamora* z opery *Jephtha*

***

Attilio Ariosti (1666–1729)
Col nemico di mia pace, árie Tita z opery Tito Manlio

Otto Orany
Planta sapiens (2004)

Georg Friedrich Händel
Z oratoria *Theodora*:
Ouverture-Trio-Courante
Recitativ
Árie Didima *Sweet rose and lily, flow'ry form!*
Recitativ *O save me, Heaven, in this my perilous hour!*
Árie Theodory *The pilgrim's home, the sick man's health*
Recitativ *Forbid it, Heaven*
To thee, thou glorious son of worth

SLOVO K PROGRAMU

Milí posluchači!

V tomto programu Vás zavedeme do Londýna 20. let 18. století. V roce 1720 byl totiž dle svědectví hudebního cestopisce Charlese Burneyho vytvořen plán na podporu a provozování italské opery. Pro tento účel byl založen fond ve výši 50 000 liber, které byly vybrány na základě předplatného mezi předními osobnostmi v království. Jelikož Jeho Veličenstvo král Jiří I. předplatil 1 000 liber, byl tento fond nazván Královskou hudební akademií. Skládala se z guvernéra, zástupce guvernéra a dvaceti ředitelů.

Aby byl tento záměr co nejúplnější, rozhodli se ředitelé angažovat nejen lyrického básníka, ale také nejlepší zpěváky, které bylo možné najít v různých částech Evropy, kde se hrálo hudební divadlo, a tři nejvýznamnější skladatele, kteří v té době žili a které bylo možné přimět k návštěvě Anglie. Za tímto účelem sem byl z Říma pozván Bononcini a z Berlína Attilio Ariosti. Georg Friedrich Händel byl do tohoto triumvirátu nejen zařazen, ale i pověřen angažováním zpěváků.

Skladatelé tohoto proslulého triumvirátu spolu se slavnými primadonami později rozdělili národ na vášnivě znepřátelené hudební frakce. Náruživé oslavování té či jedné strany bylo tak velké, že když fanoušci jedné z nich začali tleskat, obdivovatelé druhé začali syčet. Operní představení připomínala spíše dnešní fotbalové zápasy.

Dobová svědectví o těchto vzrušujících hudebních událostech čerpajících z archivu měšťana Víta Šebestiána Vavřineckého se můžete dočíst na s. 20–27.

Alena Hönigová

TEXTY

Z opery *Orlando generoso* od Agostina Steffaniho (1654–1728)

Libreto: Bartolomeo Ortensio Mauro (1634–1725)

Opera podle slavné renesanční rytířské poémy *Orlando furioso* od Ludovica Ariosta (1474–1533) o válce křesťanů a saracénů, o rytířích a krásných dámách, o válce a lásce v duchu romantických ideálů rytířství. Ve spleťtém dobrodružném příběhu vystupují kouzelníci, bojovníci i fantastická stvoření. Osudy urozeného křesťanského rytíře Orlanda, který zešílí z neopětované lásky pohanské princezny *Angeliky*, a příběh saracéna *Ruggiera*, který se zamiluje do křesťanské bojovnice *Bradamante* se staly předlohou k mnoha barokním operám jako například *Zamilovaný Rolland*, *Rinaldo*, *Alcina* ad.

Steffaniho opera měla ve své době velký úspěch, protože Ariostova poema byl tehdy všeobecně známá a pro publikum, třebaže se příběh odehrával ve středověku, nebylo těžké ztotožnit se s hrdiny, jejichž lásce stojí v cestě překážky.

Ruggiero osvobodí *Angeliku* uvězněnou na ostově, kde je přivázána nahá ke skále a vydána na pospas mořské příšeře. Při pohledu na krásnou princeznu je zmaten a rozpolcen mezi okouzlením *Angelicou* a láskou ke vzdálené *Bradamantě*.

Árie *Permettete a questo seno*

Duet *Angeliky* a *Ruggiera*

Permettete a questo seno
Di sperar, barbare stelle:
Doppo lunghe e rie procelle,
Splenda al fin un dì sereno.

Dovolte tomuto srdci
doufat, barbarské hvězdy:
Nechť po dlouhých a zuřících běsech,
nakonec zavládne klid.

Fa che cessi in questo petto
Il martir, rigido Fato:
Il livor d'un Ciel irato
Prenda al fin più lieto aspetto.

Ať tuto hrud' přestane
týrat těžký osud:
A rozhněvané nebe
ať se nakonec rozjasní.

Se t'ecclisi

Duet *Angeliky* a *Ruggiera*

Angelica:
Se t'ecclisi ò bella face,
Io rimango in cieco horror:
Senza te più non han pace
Le tempeste del mio cor.

Angelica:
Když jsi zvolal, že mám krásnou tvář,
nechal jsi mě ve slepé hrůze:
Bez tebe už nemám klid,
bouře mého srdce.

Ruggiero:
Ninfa provo ancor' io, quanto sia duro
Il perder ciò che s'ama;

Ruggiero:
Nymfo, také zakouším, jak je těžké
ztratit to, co člověk miluje;

E pratico del mal che tu risenti
Unisco le mie doglie à tuoi lamenti.

Angelica a Ruggiero:
Vive stelle à me splendete
Non mi fate più penar:
Sole voi sole potete
L'alma mia rasserenar.

A s bolestí, kterou trpíš, se trápím i já
a s tvým nářkem spojuji svůj žal.

Angelica a Ruggiero:
Živé hvězdy, které na mě záříte,
už mě nenechejte trpět:
Slunce, ty mocné slunce,
utiš mou duši.

Luci barbare spietate

Kantáta pro soprán, alt a basso continuo od Giovanniho Bononciniho (1670–1747)
Autor libreta neznámý

Con spirito
Luci barbare spietate
Accendetevi d'amore
E così voi mi temprate
La cagion del mio dolore.

Recitativo
Tirsi:
Così Dorinda, mia Dorinda bella,
il tuo Tirsi fedel teco favella.

Dorinda:
Tirsi gentil la tua Dorinda io sono
così d'amor ragiono
e a chi cerca pietade io cerco fede.
Se mi sarai fedele
lasciati lusingar dalla Speranza.

Tirsi:
Per te sarò
se non mi sei crudele
tutto amor tutto fè tutto costanza.

Allegro
Spero che in pace
Vivran quest'alme
Senz'altra pena,
La doglia tace ora ch'amore
La rasserenar.

Con spirito
Nelítostné kruté hvězdy,
rozsviňte se láskou
a utište tak
příčinu mé bolesti.

Recitativo
Tirsi:
Dorindo, má krásná Dorindo,
mluví k tobě tvůj věrný Tirsi.

Dorinda:
Drahý Tirsi, já jsem tvoje Dorinda,
mocí lásky rozumím, a tam,
kde jiní hledají soucit, hledám víru.
Budeš-li mi věrný,
ať si tě naděje hýčká.

Tirsi:
Tobě budu věrný,
když nebudeš ke mně krutá,
dám Ti vše, všechnu lásku i věrnost.

Allegro
Doufám, že v míru
tyto duše budou žít
bez dalšího smutku.
Smutek ustane, když ho láska
ukonejší.

These labours past

Duet *Iphis a Hamora* z opery *Jephtha* od Georga Fredricha Händela

Libreto: Thomas Morell (1703–1784)

Hamora se touží provdat za *Iphis*, dceru *Jephthy*. *Iphis* souhlasí, ale pod podmínkou, že *Hamor* bude nejprve statečně bojovat pod velením jejího otce. On s tím souhlasí a dvojice se těší na společnou šťastnou budoucnost poté, co „tato práce bude dokončena“, tedy jejich země dosáhne svobody.

These labours past, how happy we!
How glorious will they prove,
When gath'ring fruit from conquest's tree,
We deck the feast of love!
These labours past ...

Jak jsme šťastni, že tato práce je za námi!
Jak slavné se naše úsilí ukáže,
až se z vítězného stromu urodí plody,
a my ozdobíme svátek lásky!
Tato práce je za námi ...

Slavný triumvirát skladatelů londýnské opery neboli Královské akademie:
Attilio Ariosti (1654–1728), Georg Friedrich Händel (1685–1759) a Giovanni Bononcini (1670–1747).

Col nemico di mia pace

Árie *Tita* z opery *Tito Manlio* od Attilia Ariostiho (1666–1729)

Libreto: Nicola Francesco Haym

Col nemico di mia pace
voglio stragi e non amor.
D'Imeneo l'ardente face
rende l'alma costumace
se l'accende un traditor.

S nepřitelem mého klidu,
chci se utkat a ne milovat.
Hymenova žhavá tvář
duši dělá rozhořčenou,
když ji zrádce roznítí.

Z oratoria *Theodora* HWV 68

od Georga Friedricha Händela

Libreto Thomas Morell

Křesťanská princezna *Theodora* se odmítá vzdát své víry a přinášet pohanské oběti císaři *Diokleciánovi* a jeho bohům. Aby ji *Dioklecián* ponížil a zlomil, odsoudí ji k nucené prostituci. Římský voják *Didimus*, rovněž křesťan, jí pomáhá k útěku; vymění si pláště, aby princezna *Theodora* mohla v přestrojení za vojáka uprchnout a *Didimus* se obětuje a zůstává místo ní ve vězení.

Recitativ Or lulled with grief ?

Didimus:

Or lulled with grief,
or rapt her soul to heaven,
in innocence of thought,
intranced she lies?

Didimus:

Trápí se zármutkem,
nebo se její duše vznesla do nebe
a v nevinnosti myšlenek,
leží v zákoutí?

Árie Sweet rose and lily, flow'ry form

Didimus:

Sweet rose and lily, flow'ry form,
Take me your faithful guard,
To shield you from bleak wind
and storm – A smile be my reward.

Didimus:

Sladká růže a lilie, rozkvetlá krásu,
Přijmi mě za svého věrného strážce,
abych tě chránil před chmurným větrem
a bouří, Tvůj úsměv mi bude odměnou.

Recitativ O save me, Heaven, in this my perilous hour!

Theodora:

Oh, save me, Heav'n,
in this my perilous hour!

Theodora:

Ó nebe, chraň mě
v této nebezpečné hodině!

Didimus:

Start not, much injur'd princess,
I come not as one,
this place might give you
cause to dread;
But your deliverer,
and that dear ornament to Theodora,

Didimus:

Neboj se, nebohá princezno,
nepřicházím jako jeden z nich,
chápu, že toto místo zavdává
důvod k obavám;
přicházím jako tvůj vysvoboditel
a drahá ozdoba Theodory

Her angel-purity.
If you vouchsafe,
But to change habit with your Didimus.

a její andělské čistoty.
Pokud se zaručíš,
následovat Didima.

Theodora:
Excellent youth!
I know thy courage, virtue and thy love;
And never can consent they should
destroy their author.
This becomes not Theodora,
But the blind enemies of truth. Oh no,
It must not be! Yet Didymus can give
A boon, will make me happy!

Theodora
Skvělý příteli!
Znám tvou odvahu, ctnost a lásku;
A nikdy nemohu souhlasit, že by měly
zničit jejich nositele.
To se Theodoře nestane, jen slepím
nepřátelům pravdy. Ale ne, to se nesmí
stát! Přesto mně Didymus může proká-
zat dobrodiní, učinit mě šťastnou!

Didimus:
How, or what? My soul with transport
Listens to the request.

Didimus:
Jak a kdy? Moje duše dychtivě
naslouchá Tvé žádosti.

Árie The pilgrim's home, the sick man's health

Theodora:
The pilgrim's home, the sick man's health,
The captive's ransom, poor man's wealth,
From thee I would receive.

These, and a thousand treasures more,
That gentle death has now in store,
Thy hand and sword can give.

Theodora:
To, co je domovem pro poutníka, zdravím
pro nemocného, výkupným pro zajatce,
bohatstvím pro chudáka,
od tebe bych chtěla přijmout.
Tyto a tisíce dalších pokladů,
které má teď v zásobě něžná smrt,
kterou mi Tvá ruka a meč mohou dát.

Recitativ Forbid it, Heaven!

Didimus:
Forbid it, Heav'n!
Shall I destroy the life I came to save?
Shall I in Theodora's blood embrue
My guilty hands, and give her death,
who taught
Me first to live?

Theodora:
Ah! What is liberty or life to me,
That Didimus must purchase
with his own?

Didimus:
Nedovolte to, Nebesa!
Mám zničit život,
který jsem přišel zachránit?
Mám Theodořinou krví pošpinit své ruce
a dát jí smrt? Té, která mě naučila
doopravdy žít?

Theodora:
Ach! Co je pro mě svoboda nebo život,
které by Didimus musel vykoupit svým
vlastním životem?

Didimus:
Fear not for me;
the pow' r that led me hither
Will guard me hence.
If not, His will be done!

Didimus:
Nebojte se o mě;
moc, která mě sem přivedla,
mě bude chránit.
A pokud ne, staň se Jeho vůle!

Theodora:
Yes, kind deliverer,
I will trust that pow'r
Farewell, thou generous youth!

Theodora:
Ano, máš pravdu, laskavý vysvoboditeli,
budu této moci důvěřovat.
Sbohem, šlechtitný mladíku!

Didimus:
Farewell, thou mirror of the virgin state!

Didimus:
Sbohem, čisý obraze panenských ctností!

Árie To thee, thou glorious son of worth

Theodora & Didimus:
To thee, thou glorious son of worth,
Be life and safety giv'n.

Theodora & Didimus:
Tobě, skvělý syne pravdy,
ať je ti dán život a bezpečí.

To thee, whose virtues
suit thy birth,
Be every blessing giv'n.

Tobě, jehož ctnosti jsou hodny
tvého urozeného původu,
budiž každé požehnání dáno.

I hope again to meet on earth,
But sure shall meet in Heav'n.

Doufám, že se setkáme ještě na Zemi,
ale jistě se setkáme v nebi.

Händelova karikatura od J. Goupyho

Sobota 31. 8. v 11:30 hod.

v kostele Navštívení Panny Marie v Květnově

REZONANCE VIOLY D'AMORE

Daniela Braun - viola d'amore

Sarah Flögel - housle, viola

Alena Hönigová - cembalo

Pater Leonardi (z Oseckého kláštera)

Divertimento D dur pro violu d'amore, housle a basso continuo
Moderato – Menuetto. Trio – Finale. Allegro

Anonym

Sonáta pro violu d'amore a basso continuo
ze sbírky „Bohemicus“ patrně klášterní provenience

Pater Leonardi

Divertimento F dur pro violu d'amore, housle a basso continuo
Andante – Menuet. Trio –Finale. Allegro

Friedrich Wilhelm Zachov (1663–1712)

Suita h moll pro cembalo
Allemand – Courant – Saraband – Fuga finalis

Florian Leopold Gassmann (1729 Brůx – 1774 Wien)

Trio D dur pro violu d'amore, housle a basso continuo
Allegro moderato –Menuetto – Adagio ma non troppo –Finale –Allegro

Carl Stamitz (1745–1801)

„Marlborough“ sonáta pro violu d'amore, housle a basso continuo
Allegro un poco moderato – Rondo Allegretto – Andante moderato – Allegro
Andante con Variazioni na píseň *Lied Marlborough zieht in den Krieg* / Marlborough
táhne do války

SLOVO K PROGRAMU

Tento program nás zavede do magického světa téměř zapomenutého nástroje. Gustav Schilling ho popisuje slovy: „Milostná viola je čistá něha, čistý cit, a jen ti, kdo mají srdce vnímavé pro takové něžné záchvěvy duše, z nich budou mít velkou radost. Její radost i smutek jsou umírněné, ale hluboce se dotýkají srdce a pronikají do jeho nitra.“

Poté, co ji Attilio Ariosti představil v londýnské opeře, užívali ji barokní skladatelé k vykreslení extrémních emocionálních momentů či v áriích čarodějů a fantastických bytostí.

Ve vyhrocených momentech zaznívá později i v operách Pucciniho, Meyerbeera, Berliozeho a zamiloval si ji i Janáček.

Největší oblibu ale viola d'amore zažila na konci 18. století a obzvláště oblíbená byla právě v Čechách. Zaznívala v rukou Adalberta Dusska za světlých klidných nocí na Staroměstském náměstí v Praze, mistrovská díla pro ni psal i Florian Gassmann (1729–1774) nebo mniši z Oseckého kláštera. Lexikograf Bohumír Dlabač (sám hráč na violu d'amore) uvádí třináct českých virtuosů a stavitelů tohoto nástroje, mezi nimi i slavného „Stradivariho violy d'amore“ Johanna Eberle (1699–1768).

Viola d'amore neboli viola milostná má nejčastěji šest nebo sedm strun, na které se hraje smyčcem stejně jako u houslí. Pod hlavními strunami je natažen stejný počet rezonančních strun, na které se nehraje přímo, ale které rezonují spolu s ostatními strunami. Díky těmto rezonančním strunám má viola d'amore obzvláště sladký a vřelý zvuk. Na první pohled je viola d'amore nápadná velmi dlouhým krkem (musí na něj být napnuto 10, 12 nebo 14 strun) zakončeným hlavicí vyřezanou jako hlavička Amora se zavázanýma očima, představujícího lásku. Otvory ve víku jsou většinou ve tvaru planoucího meče. Nemá pražce a nejvíce se podobá moderní viole.

Více k tematu v našem blogu EX LIBRIS VÍTA ŠEBESTIÁNA VAVŘINECKÉHO na s. 21 a 28....

Sobota 31. 8. v 17 hod.

v kostele Navštívení Panny Marie v Květnově

HÄNDELOVY MARIÁNSKÉ KANTÁTY

Marie Henriette Reinhold – mezzosoprán, Xenia Löffler – hoboje

BATZDORFER HOFKAPELLE

Daniel Deuter, Alma Milbradt – housle

Wolfgang von Kessinger, Beate Voigt – housle

Caroline Kersten – viola

Majella Münz – violoncello

Sven Rössel – kontrabas

Stefan Maass a Stephan Rath – loutna

Tobias Schade – cembalo

Georg Friedrich Händel (1685 – 1759)

Hobojový koncert g moll, HWV 287

Haec est Regina virginum HWV 235

pro soprán, smyčce a basso continuo

Johann Friedrich Fasch (1688 – 1758)

Kvartet d moll pro dvoje housle, violu a basso continuo

Largo – Allegro – Largo – Allegro

Georg Friederich Händel

Ah! Che troppo ineguali HWV 230

pro sopran, dvoje housle a basso continuo

*****

Johann Gottlieb Graun (cca 1703 – 1771)

Koncert F dur pro hoboje, smyčce a basso continuo

Allegro – Largo – Presto

Giovanni Battista Ferrandini (1710 – 1791)

Il Pianto di Maria

Kantáta pro soprán, smyčce a basso continuo

SLOVO K PROGRAMU

Když Händel koncem roku 1706 přijel z Hamburku do Říma, který se měl stát jeho domovem na další dva roky, lze si jen stěží představit, jak ho po úzkých uličkách rodného Halle a domech z červených cihel v Hamburku ohromila světlá, jasná a pro něj dosud nevídaná nádhera architektury věčného města. V prostředí, které se podobalo uměleckému výživnému roztoku, jakoby v horečce, oživován vynikajícími římskými hudebníky, podporován uměnímilovnými mecenáši z řad kardinálů a rozněcován velkolepou katolickou chrámovou hudbou, vytvořil základy své pozdější slávy v celém evropském hudebním světě. Zde se stal mistrem všech italských forem, jako je opera, oratorium, serenáda, kantáta a instrumentální koncert. Obrovská hora stovek melodií, které vytvořil během svého krátkého římského období, se stala důlem pro jeho pozdější tvorbu, z něhož stále znovu a znovu těžil. Stručně řečeno, z protestantského severoněmeckého skladatele se stal italský katolický skladatel Händel. Zatímco na protestantském severu se člověk snažil hudebně vyložit a vysvětlit posluchači význam slova nebo biblického textu ze všech stran a ve všech nuancích stále rafinovanějšími kontrapunktickými prostředky, katolická hudba chce posluchače ohromit, citově ho uchopit ve všech rovinách a unést ho do nadpřirozeného světa.

Stephan Rath

TEXTY

Haec est Regina virginum

Haec est Regina virginum
quae genuit Regem,
velut rosa decora.

Virgo Dei Genetrix, per quam reperimus
Deum et hominem,
alma Virgo, intercede pro nobis omnibus.

Toto je královna panen,
která porodila krále,
jako rozkvetlá růže.

Panno Matko Boží,
skrže kterou nacházíme Boha a člověka,
velká paní, přimluv se za nás za všechny.

Ah! Che troppo ineguali

Ah! Che troppo ineguali
Allor che il ciel festeggia
Son, benché grate sian, voci mortali
Per eco fare alla superna reggia.
Hor che guerriera face
Arde il suol, noi divoti
Cangiamo I canti in voti
Perch'al mondo Maria rende la pace.

Ach, příliš málo je hlasů smrtelníků,
ač jsou jejich hlasy potěšující,
které znějí do nebeské říše,
ted', když nebesa oslavují.
Ted', když válečná pochodeň
Zemi rozpaluje, my zbožně
měníme své písně v modlitby,
aby Marie navrátila zemi mír.

Il pianto di Maria

O del ciel Maria regina
Se di pace sei la stella
Splenda al mondo il tuo favor.
Al mortal un guardo inchina
Ed estinta ogni facella
Sia del bellico furor.

Giunta l'ora fatal dal ciel prescritta,
che sul Calvario monte, con tragico appa-
rato, girne dovea del Creatore il Figlio
videsì anch' Ella in luttuoso ammanto,
la sconsolata Madre esser presente
alla tragedia atroce, e starne, - ah cieli!
immobil nel dolor; soltanto in vita
quanto sentir potesse
l'immensa acerbità del suo tormento.
E, mentre tutta in pianto si sciogliea,
così fra suoi singhiozzi Ella dicea:

„Se d'un Dio fui fatta Madre
per vedere un Dio morire,
mi perdona, Eterno Padre,
la Tua grazia è un gran martire.

Ah me infelice! Ahi lassa!
Il mio Figlio divino,
da un discepol tradito,
da un altro ancor negato,
dai più fidi fuggito,
da tribunali ingiusti,
come reo condannato,
da fragelli percosso,
trafitto dalle spine,
lacerato da chiodi,
crocifisso fra ladri,
dal fiele abbeverato,
dal mondo vilipeso,
dal cielo abbandonato. E ancor non basta
se da barbare squadre il bel suo Nome
fra le bestemmie ancor non deggio udire?

Ahimè ch'Egli già esclama ad alta voce,
Angeli non l'udite?

Ó, Marie, Královno nebes,
jsi-li hvězda míru,
ať tvá milost září na svět
Nakloň pohled dolů ke smrtelníkům,
a uhas každou jiskru
válečné zuřivosti.

Přišla osudná hodina predepsaná nebesy,
na hoře Kalvárii,
Syn Stvořitelův se měl obrátit,
a spatřil ji v truchlivé nádheře.
Zoufalá Matka byla přítomna
ukrutné tragédii a stojí, - ach, nebesa!
nehnutě v zármutku,
v tom největším, který lze v životě zažít.
Jak nesmírná je trpkost jejího trápení.
A zatímco se celá pláčem zajíkala,
a tak mezi vzlyky řekla:

„Jestli jsem se stala matkou Boha,
abych viděla Boha umírat,
pak mi odpusť, věčný Otče,
ale Tvá milost je velkým trápením.

Ach, já nešťastná!
Můj božský syn,
jediním učedníkem zrazen,
jiným stále zapírán, opuštěný jeho nej-
věrnějšími, kteří uprchli,
nespravedlivě souzen
a jako odsouzený zločinec,
zbit, probodnut trním,
rozerván hřeby,
ukřižován mezi zloději,
napojen žlučí,
očerňován světem
a nebem opuštěn.
A přesto to nestačí
a musím slyšet jeho krásné jméno
z úst barbarských rouhačů?

Bože, již hlasitě vykřikuje,
andělé, neslyšíte?

Padre l'abbandonasti?
Almen Tu, Santo Spirito,
soccorri quella divina fronte
in cui desian specchiarsi
l'angeliche del Ciel squadre, sì pure
già sparsa di mortal mesto pallore,
sopra il petto l'inchina
Ei muore, Ei muore!

Sventurati miei sospiri
se quest'alma non scioglierete,
molto poco voi potete
molto lieve è il mio dolore.
Atrocissimi martiri
che in umor gli occhi stillate,
poco è il duol se non stemprate
tutto in lagrime anche il core.“

Sì disse la gran Madre
in vedendo spirar l'amato Figlio,
insensata per duol tosto divenne
e priva d'ogni senso al suol poi svenne;
ma tosto al chiuder gl'occhi
dell'eterno Fattore,
udissi intorno un fragor di sassi,
un crollar della terra, un vacillar del
suolo, sì del morto Signor l'agita il duolo.
Ha decretati Iddio
tre terremoti universali in terra:
un nel morir del Verbo,
nel suo risorger l'altro,
e il terzo infine,
- ahi nel pensarlo io tremo,
a quel che fia -, nel gran Giudizio estremo.

Pari all' amor immenso
fu immenso il suo patir.
E solo allora atroce
gli fu la propria croce
che di sue pene il senso
gli tolse il suo morir.

Or se per grande orror tremò la terra
morir vedendo un Dio fra tormenti sì rei,
uomo, trema ancor tu che terra sei!

Otče, ty jsi ho opustil?
Alespoň ty, Duchu svatý
podepři to božské čelo,
v němž se odráží andělská touha,
již smrtelnou bledostí poseté,
které se sklání na jeho hrud',
umírá, umírá!

Zbytečné budou mé vzdechy,
pokud mou duši nerozpustíš,
velmi málo můžeš
ulevit mé bolesti.
Ukrutné trápení,
které odkapává očima,
vše proměňuje v slzy
dokonce i srdce.“

Tak pravila velká Matka,
když viděla, jak její milovaný Syn umírá,
necitlivou pro zármutek se brzy stala
a zbavena všech smyslů
padla k zemi;
Ale když rychle zavřela oči,
slyšela kolem sebe rachot kamenů,
a hroutící se zem, a třesoucí se zem, tak
věčného Stvořitele, smrt Pána zarmucuje.
Bůh nařídil
tři velká zemětřesení na zemi:
jedno za smrt Slova
druhé za jeho vzkříšení
a třetí nakonec
- Ó, při pomyšlení na to se chvěji, co bude
při Posledním soudu.

Stejně jako nesmírná láska
jeho utrpení bylo nesmírné.
A teprve pak krutý
byl jeho vlastní kříž,
mysl jehož bolesti
bylo zničit jeho smrt.

Nyní, se země zachvěla velkou hrůzou,
když vidí umírajícího Boha uprostřed
muk. Človče, třes se, ty, který jsi země!

Neděle 1. 9. v 15 hod.

v kostele Navštívení Panny Marie v Květnově

HEDVÁBNÉ VESTY A ZLATÉ KNOFLÍKY

aneb hudební cesta do Rigy

KESSELBERG-ENSEMBLE

Pablo Valetti, Christoph Rudolf - housle

Ricardo Gil Sánchez - viola

Ieva Saliete – cembalo

Ilze Grudule - violoncello a um. vedení

Johann Gottfried Mützel (1728–1788)

Koncert pro cembalo a smyčce č. 1 B Dur

Allegro – Adagio – Allegro

Uģis Prauliņš (*1957)

„Dialogue. Sturm und Drang“ pro violoncello solo. Zkomponováno pro Ilze Grudule.

Luigi Boccherini (1743–1805)

Trio Op. 14 č. 4 D Dur pro housle, violu a violoncello

Allegro Giusto – Andantino – Allegro assai

Sinfonia à 4 D Dur

(Aranžmá Ilze Grudule)

Allegro – Andante – Presto

Za laskavé zapůjčení cembala (Taskin 1769) srdečně děkujeme cembalové dílně
Jana Bečičky a Stanislava Hüttla v Bystreci!

SLOVO K PROGRAMU

Rok 2024 je 20. koncertní sezónou souboru Kesselberg-Ensemble, který byl založen v roce 2004. Stejně jako před dvaceti lety je těžištěm programu tvorba Johanna Gottfrieda Müthela, posledního žáka Johanna Sebastiana Bacha, který pocházel ze Benátek severu neboli Rigy.

Jako brilantní, nekonvenční a inovativní mistr byl Müthel také neobvyklou osobností. Po jeho smrti odhalil soupis jeho šatníku nádherné a dosti výstřední kusy oblečení. Patřilo k nim několik červených kabátců a tucet hedvábných vest. Je také známo, že miloval zimu. Ve svém dopise popisuje toto roční období jako ideální pro ponoření se do světa zvuků klavichordu, protože v zimě je hluk ulice tlumen sněhovou pokrývkou.

Lotyšský skladatel Uģis Prauliņš je správcem panství Hermannshof (lotyšsky Ērmaņu muiža) a organizátorem místního hudebního dění. Podobnou funkci zde kdysi zastával patrně i Müthel. K nadčasovému setkání obou umělců v našem programu se připojí i Müthelův současník Luigi Boccherini, rovněž virtuóz na svůj nástroj, violoncello. Úžasná společnost se stylem a elegancí.

Ilze Grudule

***

ČESKÁ ANEKDOTA O J. G. MÜTHELOVI

(z archivu Víta Šebestiána Vavříneckého)

Tato krátká anekdota pocházející z konce 18. století vykresluje krátkou, dozajista nepravdivou historku, jejíž účelem bylo podtrhnout virtuozitu Johanna Gottfrieda Müthela*. Vodítka, že se právě jedná o tohoto skladatele, lze spatřovat ve zmínce o starém mistrovi (J. S. Bachovi) v Lipsku a o jeho posledním žáku (tj. Müthelovi), který je hlavním představitelem děje. Je dosti neobvyklá, neboť ani Bach, ani Müthel nebyli nijak prominentními skladateli v českém prostředí.

Vo tom jak v Lipsku oučenlivec klavír rozfajroval

Asi před vícero lety, co eště starej muzikmistr v Lipsku dlel, vzal právě tento kumštejř hudební do učení svého posledního žáka, neboť v něm velkej kumšt viděl. Asi po dvou tejdnech na jednom unterichtu se voni nepohodli, protože oučenlivec asi špatně cvičel a starej mistr ho z jizby vyhodil, aby zasejc přišel, až bude muziku neb kompozici vopravdu uměti. Stalo se vodpoledne, takže oučenlivec se dóm dostal až z večera, a prej si ani ždíbec k snědku nevzal, hopsnul za svůj klavír, a mašloval, co snesl.

Celičkou noc promuzicíroval za tím klapkostrojem. Prej svědkové, co ho slyšeli, poudali, že jako cherubínovskej andělskej konzert to znělo, a že by přísahati mohl, že s ním tam svatí

hudali, nebo nemohli uvěřiti, že člověk takhleto umí kumštovati za klavírem. Vopravdu až do kuropění i samotného bílého dne von hrál, a ještě před bohoslužbou valil za svým mistrem. Když von vodešel, přišla děučina, by pokoj ušmucikovanéj pucovala, ale když se hotovila, že klapky od inštrumentu přeblijzne, mohly jí voči vypadnout, protože ty klapky žhnuly jako náká plotna, červený byly jak voheň a asi prej i doutnaly. Vona se ví, vyběhla vyjukaná pryč, a právě vod tej sem tuhle historii slyšel. Prej taky, že brzo ten starej mistr, asi to byl měsíc, s bačkorama zaklepal, ten mladej někam vodjel a že prej se z něho stal mistr v náký tý daleký zemi, ale bůh ví, zač ty poudačky stojí.

Poznámka redakce:

* Johann Gottfried Mützel (1728 Mölln, Lauenburg – 1788 Riga), cembalista, varhaník a skladatel, spolu s C. P. E. Bachem je Mützel považován za jednoho z hlavních představitelů hnutí *Bouře a vzdor / Sturm und Drang* v hudbě.

Základy hudebního vzdělání získal Mützel od svého otce, varhaníka v Möllnu. Poté pokračoval ve studiu u lübeckého varhaníka Johanna Paula Kuntzena a zdokonaloval se u Johanna Sebastiana Bacha, v jehož domácnosti také žil. Přestože Bach zemřel pouhé tři měsíce po jeho příchodu, mohl se Mützel intenzivně seznamovat s jeho dílem jako kopista již slepého mistra.

Po Bachově smrti se Mützel zdokonaloval u Johanna Christoha Altnikola v Naumburgu, poté v Drážďanech díky známosti s Johannem Adolfem Hassem, na dvoře Fridricha II. v Berlíně a Postupimi u Carla Philippa Emanuela Bacha, s nímž Mützel vedl celoživotní korespondenci, a nakonec v Hamburku díky známosti s Georgem Philippem Telemannem. Poté působil jako komorní hudebník a dvorní varhaník v kapele meklenbursko-schwerinského vévody Kristiána Ludvíka II.

Poté přijal bratrovo pozvání do Rigy, kde posílil domácí orchestr livonského vládního rady Otto Hermanna von Vietinghoffa a vystupoval na večerních koncertech. Při těchto příležitostech si Mützel získal takové uznání, že byl v roce 1767 jmenován varhaníkem v kostele svatého Petra v Rize. Tuto funkci zastával až do své smrti. V Rize byl členem zednářské lóže „Zum Schwert“.

V posledních letech svého života se Mützel stále více stahoval z veřejného života, ale zřejmě se v Rize stále cítil dobře, protože odmítl několik nabídek vrátit se do Německa. Na veřejnosti prý už vstupoval pouze v zimě, protože jen tehdy sníh tlumil rachot projíždějících kočárů.

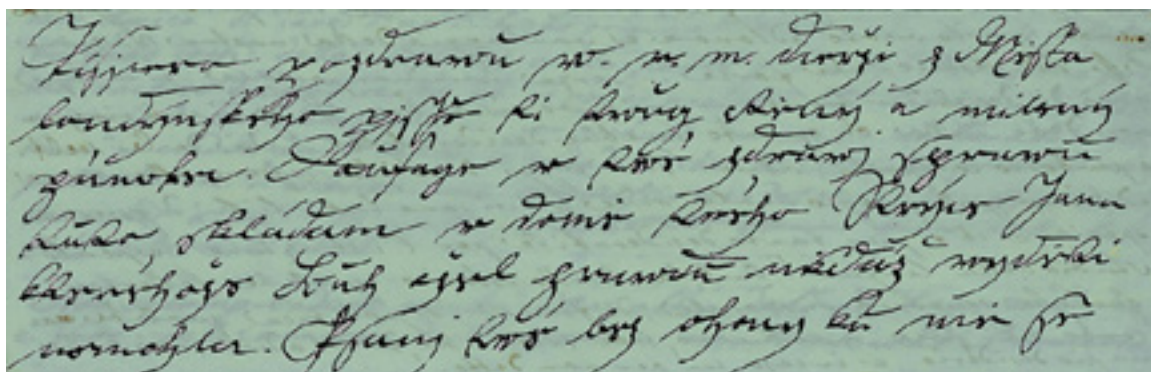
Mützelovo hudební dílo zahrnuje poměrně malý počet skladeb, z nichž jen několik bylo publikováno za jeho života. Systematickému nahrávání a vydávání Mützelova díla v moderních edicích se věnuje právě Ilze Grudule spolu s Kesselberg-Ensemblem.

EX LIBRIS VÍTA ŠEBESTIÁNA VAVŘINECKÉHO

<https://www.kvetnovskehudbebnislavnosti.cz/blog>

Letošní blog nahlíží do rodinného archivu hudbymilovného měšťana Víta Šebestiána Vavřineckého. Nalezneme v něm dopisy, záznamy z deníků – nejen jeho, ale i členů jeho rodiny a služebnictva – a také výpisky a kopie ke všemu, co ho zajímalo, především k hudbě.

Uhodnete, které z těchto záznamů jsou pravé a které snad jen umně napodobil současný autor, který Vám chtěl přiblížit detaily ze života skladatelů letošního festivalu?

O PROVEDENÍ HÄNDELOVY OPERY RINALDO V LONDÝNĚ ROKU 1717

Dopis obchodníka Františka Korbíčka dceři Markétě z cesty do Anglie v létě roku 1717

Tisícero pozdravů věrná naše milá dceři z Města londýnského píše ti tvůj ctěný a milený pán otec. Doufaje v tvé zdraví, zprávu tuto skládám v domě tvého Strýce Jana, kteréhožs, Bůh ožel pravdu, nikdáž viděti nemohla. Psaní tvé bez ouhony ku mě se dostalo a věru pyšností se velebiti mohu, jakát dcera má jest, že ctěné matce své vypomáhati ráčí a řádnou pannou snaží se býti. Inu dlouho má pouť do zemí anglických trvati nebude, leč přec dělí mne ode návratu ku tobě, květěčku milý, krátké míry čas. Však nerač hlavu svou věšeti, neb proť mám historii, jenž stala se mi, i ty dozajista posměchu v té povídačce nalezneš.

Jak již jsem tě spravil, dlím tohoto času v Londýně a dne jednoho musil jsem z domu jíti, neb obcování ve věci handlířské povinné mi bylo a dostaviti jsem se musil bez prodlení. Tu kráčel jsem tedy po ulici kladené hledě si své cesty, když z nebe čistého vrazilo do mne jakésito chlapisko. Jsa otřesen, právně jsem děl onomu neřádníku, by spíše chodu svému pozornost dával, nežli fucipapíru v jeho dlani. Nevidí-li snad, žeť jiní zde cestu váží? Muž s beretem rouge [baretem červeným] omluvil se a kvačil kvapně po svém. Toť však není konec vypravování.

Moc dobře víš, krvi má, že spolu sdílíme lásku ku umění múzickému, vejsostně pakliť o muzice se mluví. Neráčil jsem zaháleti a hned, co gleich byl hotov a haštery ve vejplatě utichly, pospíchal jsem do teátru. Již těšil jsem se kloudnou chvíli na operu maestra Haendla, kterouž toužil jsem chorobně zhlédnouti, arci proto jsem toliko kvaltoval, bych dorazil zavčas. Rinaldo zován jest opus jeho, jenž mnou téhož večera sezřen byl. Usedl jsem tedy, užil každé chvíle a s mohutným jásosem jal jsem se ku počtě kunštu díla tleskati. Koruna leč teprve měla přijíti. Znenadání kapelmeistr na jeviště se postavil a pozval jakožto výjimečného hosta samotného autora k sobě a opět zvedl se potlesk auditoria.

Já však ouzkostí dýchatí sotva mohl. Víš-li proč? Nu maestro Händel byl ten spěchal s bere-tem! Ani kupec, ani šarlatán, alébrž sám muzikmistr! Leč urovnati dá se vše slovy upřímnými. Kratičkou chvíli mohl jsem holdovati jeho hloubce v hudbu kladené i omluviti mou prchlivost. Krásnou vzpomínkou an večer vostane. Mě čeká co více navštívení města oxfordského a poté návrat nazpět k rodné půdě.

Matičce své dále pomáhej, dopis ukaž a hodnou pozůstaň!

Milenou dceřinu Markétu a věrnou ctěnou choť Josefínu zahrnuje pln milostivosti pozdravy jejich manžel a pántatíček

Frant. Korbíček, markytán

***

O ATTILIU ARIOSTIM

Záznam v zápisníku Františka Korbíčka, Londýn roku 1717

Mé z léta tisícího sedmistého šestnáctého postřehy anglikánské cesty

...

tejden čtvrtý:

- Hotovej gleich, na ruku dána výplata, id est 50 z. r.
- Návštěva teatherhausu: hudba vejborná, v ouplnosti krásná, příběh dojemný, chvílema moc con brio, lepší více cantabile
- Dobrý vlašský víno, co přinesl podomek: hodilo se, protože přšelo i nebylo co lepšího činiti. Konečnej klid, večer převzata zástava vod Welbey-ho za nové látky
- Zajímavý divadlo: Sešel jsem se s Cervelli-m a ten mi vypravěl oužasně zajímavou tu věc. Prej, že nědekej vlašskej talián račil bejt tady v městě Lodýně a nový instrument přivezl z domoviny. Prej jako gamba vyhlíží, menší leč, i hrá se na ní jako na housličky. Prejže jako fidle zvučí.

Ale natlachal Cervelli vicero žvástnejch tlachů, alespoň takto ono vyznělo. Prejť ten muž v šněrovačkách drahých chodí vyšmukovaný, byl by zámožen, přestoť ale prej po almužnách

a jinech dobrotinách chodí skoro jako přespólní a mamonu si snaží vyžebrať. Arci-li činil by to bohatej?

Uplně jsem nevěřícej na něj zevloval jak vejr a při další jeho řeči jsem se musil chytati za pašesy. Prej k tomu všemu je spolčen s ďáblem, protože i vopravdickou magií sluje, a že prej včera viděn byl někde v Němcích a během noci letem se navrátil. Asi čarodějník, děl bláhový Cervelli. Musil jsem ho posaditi říct mu: Cervelli, račeji už nepít, protože ve fantazu jste poblouzněn. Von ale že ne, a že všecko je pravdou. Poprávu musím doznati se, že to všechno je spíš báchorka nežli histórie.

- Nezapomenouti napsat Markétce a Josefínce a psaní poslat

tejden pátej:

- Možná mi Cervelli říkal pravdu. Všechno jen žvástné řeči!

- Dostaviti se k polední na ryňk (Welbey) Vykontrolírovati náklad lodě: zboží v pořadku ad aestimandum 400 z. r.

- Opět pršavo, neb klidný den vodpočinkovej

- Mluvil jsem opětovně s Cervelli-m: von snad oustá má jak stavidla a immervaerend vo tom taliánu žbrblá:

*To jméno vzývá jeho dosti,
ho pobláznil Ariosti!*

---

* Pozn. redakce: Attilio Ariosti (1666–1729) patřil ve 20. letech 18. století vedle Händela a Bononciniho k nejproslulejším skladatelům v Londýně. Pocházel z Boloni, kde získal hudební vzdělání a vstoupil do mnišského řádu servitů a pravděpodobně byl vysvěcen na kněze. V roce 1696 vstoupil do služeb knížete z Mantovy, který ho o rok později vyslal do Berlína na protestantský dvůr Žofie Šarloty (po které je pojmenován Charlottenburg). Ariosti se stal brzy Šarlotiným nejoblíbenějším hudebníkem, a tak když řád servitů protestoval proti setrvávání řádového bratra v tomto kacírském prostředí, Šarlota neváhala kontaktovat italská knížata i kardinály, aby Ariosti mohl zůstat v jejich službách. Dokonce i filosof Leibnitz argumentoval v tomto sporu, že Ariostiho není snadné nahradit, protože zpívá, hraje na několik nástrojů a umí komponovat hudbu stejně jako psát dramatické texty.

Po šesti letech nakonec Ariosti musel souhlasit s návratem k řádu, kam se vydal přes Vídeň. Zde se poněkud zdržel a za sedm a půl roku svého pobytu zkomponoval operu, tři oratoria, pět serenád a řadu kantát. Císař Josef si ho velmi cenil a v roce 1707 ho dokonce jmenoval císařským ministrem a zástupcem všech knížat a států v Itálii. V této funkci se Ariosti vrátil roku 1708 ke svému řádu do Itálie a v následujících čtyřech letech (do smrti císaře Josefa) zde patrně působil jako diplomat v císařských službách. Přicestoval prý ve světském oblečení – v kabátě ze zlatého brokátu s velkolepým kloboukem – a návštěvníky přijímal s takovou pompou, že později Vilemína, vdova po císaři Josefu I., požadovala po papeži, aby ho

Attilio Ariosti od neznámého portrétisty.

vykázal z Itálie. Dle Leibnitze vstoupil Ariosti roku 1711 do služeb vévody z Anjou (pozdějšího francouzského krále Ludvíka XV.), kde pobíral „obrovský plat“. Následující roky asi nejlépe vystihuje dopis, který zaslal svému bratrovi v roce 1716: *„Byl jsem přijat s velkými poctami u všech panovníků, ke kterým jsem přijel, tedy v Bavorsku, Württembersku, Durynsku, Bádensku, Lotrinsku a v současné době jsem u vévody orléanského, regenta tohoto království, kde se dlouho nezdržím... Pojedu do Anglie a odtud do Portugalska a Madridu... Mohl bych Ti sdělit mnoho novinek, ale neodvážím se, protože – jako všichni, kdo jednají obezřetně – je nesmím sdělovat.“*

Ariosti poprvé vystoupil v Londýně roku 1716, kdy hrál „na nový nástroj zvaný Viola D'Amour“ mezi jednotlivými dějstvími Händelovy opery *Amadigi*. V téže sezóně zde uvedli také jeho operu Tito Manlio. Rozsah jeho skladatelské tvorby není tak velký jako u řady jeho současníků, nepochybně proto, že jeho pozornost se často soustředila na pedagogické, církevní a diplomatické povinnosti nebo na jeho vokální, varhanní, cembalové a violoncellové koncerty či vystoupení s violou d'amore. Jeho jevištní díla jsou dramaticky velmi efektní; Ariostiho chromatické postupy dokázaly dokonale vykreslit i hrůzu a beznaděj nebo diváky dojmout k slzám.

V letech 1722–1728 byl na vrcholu své kariéry, když však Královská akademie, pro kterou komponoval, v roce 1728 zkrachovala a patrně Ariostimu nezaplatila jeho poslední operu, ocitl se v chudobě. Epitaf Paola Rolliho naznačuje, že na vině mohl být i jeho životní styl: *„Zde leží Attilio Ariosti, půjčil by si ještě, kdyby vás mohl oslovit. Mnich do poslední chvíle, ať se děje, co se děje, na cizí náklady žil – a zemřel“.*

LINDGREN, Lowell. „Ariosti, Attilio.“ In: *Grove Music Online*. 2001.

SLAVNÝ LONDÝNSKÝ TRIUMVIRÁT DLE CHARLESE BURNEYHO¹

...

„Od této doby [29. června 1717] se italské opery nehrály až do roku 1720, kdy byl vytvořen plán na jejich podporu a pokračování: byl založen fond ve výši 50 000 liber, které byly vybrány na základě předplatného mezi předními osobnostmi v království. Jelikož Jeho Veličenstvo král Jiří I. předplatil 1 000 liber, byl tento fond nazván Královskou hudební akademií, která se skládala z guvernéra, zástupce guvernéra a dvaceti ředitelů.“

...

„Aby byl tento záměr co nejuplněnější, rozhodli se ředitelé angažovat nejen lyrického básníka, ale také nejlepší zpěváky, které bylo možné najít v různých částech Evropy, kde se hrálo hudební divadlo, a tři nejvýznamnější skladatele, kteří v té době žili a které bylo možné přimět k návštěvě země [Anglie]. Za tímto účelem sem byl z Říma pozván Bononcini, z Berlína Attilio Ariosti a Händel, který v té době pobýval u vévody z Chandosu v Cannons, byl do tohoto triumvirátu nejen zařazen, ale i pověřen angažováním zpěváků.

S tímto záměrem se vydal do Drážďan, kde saský kurfiřt August, tehdejší polský král, nechával na svém dvoře provést italské opery tím nejdokonalejším a nejskvělejším možným způsobem; Händel zde angažoval Senesina², Berenstadta, Boschiho a Durastantiho.“ [A později též pěvecké hvězdy Cuzzoni³, Robinson a Faustinu⁴.]

...

„[Skladatelé tohoto] proslulého triumvirátu později rozdělili národ na hudební frakce. [Toryové upřednostňovali Händela, zatímco Whigové Bononciniho. Zdejší publikum také rozděloval vášnivý obdiv k sólistkám.] Náruživé oslavování obou zpěvaček, Cuzzoni a Faustiny, bylo tak velké, že když fanoušci jedné z nich začali tleskat, obdivovatelé druhé jistě zasyčeli; proto se v Londýně na nějakou dobu přestaly hrát opery.“

Poznámka redakce:

¹ BURNEY, Charles. *A General History Of Music: From The Earliest Ages to the Present Period, Volume 4*. London, 1789, s. 245–246, 307.

² SENESINO, Francesco Bernardi (1686, Siena – 1758 tamtéž). Slavný altový kastrát. V roce 1720 Senesina angažoval Händel jako primo uomo v operní společnosti řízenou Královskou hudební akademií (*Royal Academy of Music*). V Londýně se stal celebritou a začlenil se do zdejší smetánky. Shromáždil skvělou sbírku obrazů, vzácných knih, vědeckých nástrojů a dalších cenností. Roku 1733 Senesino přešel do konkurenčního souboru *Opera of the Nobility*, kde působil spolu s kastrátem Farinellim.

³ CUZZONI, Francesca (1696, Parma – 1778, Bologna). Slavná sopranistka. Když se jí Händelovi po delším vyjednání podařilo získat pro operu v Londýně, byla slavná již po celé Itálii, v Bayreuthu, Vídni i Drážďanech. Její současníci ji popisovali jako extravagantní, bláznivou osobu, ale Händelově opeře přinesla obrovské příjmy. Metastasio o ní mluvil jako o „drahém kanárkovi“ a její kolega kastrát Berenstadt o ní prohlásil, že „kdyby se chovala stejně dobře jako zpívala, musela by být anděl“.

Zpěvačky Francesca Cuzzoni a Faustina Bordoni na dobové karikatuře.

---

⁴ BORDONI, Faustina (cca. 1700, Benátky – 1781, tamtéž). Jedna z nejslavnějších mezzosopranistek své doby, proslulá svou krásou, rozsahem i hereckým talentem. V Itálii byla tak uctívána, že v Neapoli vytvořili medaili s jejím portrétem. Senzační úspěch měla také v Mnichově a ve Vídni, kde ji angažoval Händel pro londýnskou operu. Stejně jako Francesca Cuzzoni si okamžitě získala londýnské publikum. Obdivovatelé obou zpěvaček se chovali jako fotbaloví fanoušci a rivalský vztah obou zpěvaček vyostřili natolik, že se obě zpěvačky roku 1727 během představení opery Giovanniho Bononciniho *Astianatte* popadly za vlasy a na jevišti se popraly. Faustina se později provdala za skladatele Johanna Adolfa Hasseho a přestěhovala se k němu do Drážďan, kde zpívala hlavní role v řadě jeho oper.

HÄNDELOVY KRÁLOVNY JAKO RIVALKY

Výtah z alegoricko-satirických pamětí Jana Adama Meyerlinga, kněze z Nového Města pražského (Malá Strana), o dobovém hudebním životě na příkladu Francescy Cuzzoni a Faustiny Bordoni z roku 1728.

O umu muzikovém, neb táborství slepičí vojny

Vece se, že musica dolore curat [hudba bolest léčí] neb musica vincit omnia [hudba nad vším vítězí], leč po pravdě mnozí páč cítí se kvůli muzice potepaní i ve vášnivosti přemožení. Já sám se přesvědčiti mohl, kterak hudba i um hudu in productione vypadati ráčí: Vskutku jako dvořec stavení! Dovolte mně protož, té věci krátké vyložení.

V myslí své račte vyhledati veliký dvorec, kdež kur si v věcech vlastních žije. I jsouť zdejší tam dvě kvočny, co naučily krásným hlasem slavičkovými zpívati a náklonnost získávati: Obě arcit' z jiného konce toho dvora. Těm kohout písne skládá, opery komponýruje, nu všecknu tu robotu pro ně činí. Tu stalo se, že jedna o druhé kvočně pomýšlela, jak o vejvodku nezdařilém, a tak v nevoli obé se propadly. Leč samy se neoctly v té škádlenici: Jak věhlas jejich byl rostl, tábor vůkol nich se vyčinil, jenž následoval věrně každou z nich, roven průvodu dvořenínův ouplnému. Tedy když nově opera se představovala na strništi, dva tábory v audicí seděly: Jeden tábor pro lásku k kvočně jedné, druhý k druhé. Tehdy pohroma se stala. Právě, žeť samotní táborové ve rozepři stanuly, a přízeň nemalou chovaly pro svou prima donnu, nehleděly, zda pěje se, či nikolivěk, a popudem metaly se v boj: Klestím sebe mrdaly, pařáty se šnitovaly, a vojnu vedly nemilou. Prejť i samy kvočny do slepičího rejdu dostaly se a scuchaly svá pířka, však toho nevím. Konečně vřava uklidnila se, leč každý mrzně byl potepaný, bolestivý i jinak raněný a bezechucen, kvůli té zbraní dišputací. I vězte, kvokalo se o tom v hojné míře.

Inu pomine-li se oucta k umu komponisty, a myslí se slovy „um hudby“, kterak v teátrech, mezi herci a v auditoriu se spravovati ráčí a v mravech zvrácených si labuží, tak vybarvení příběhu svrchupsaného dobřeť vykazuje pravdu celičkou. Ne, nechci do lusthauzův choditi, nežli v uctivé domy múz, kdež muzikou Bůh se může slaviti a duše může si lebediti. Žádných zburcův, ctytrhačův i jiných pochybných zjevův mi netřeba. Já chutiti chci ambrož libých tónův, nikoliv ryk, skřek a vylomenosti jiné, leč toť jest svět: lehce se an nezmění. A coť možná více mne rmoutí, že hoře děný příběh stal se létha tisícího sedmistého sedmadvacátého, měsíce června v Londýně, paním Cuzzoni a Bordoni. Neníž to věru vejmysl. Svědkem sic nejsem (věřte ale, že podobné jsem již zažil), leč by se dnes věc nerozkřikla, toť za nemožné považují.

Takž svět vodí chtíč, mamon a moc, a v muzice tomu jinak k hříchu není. Každý snaží si svou část dvora ochočiti a kohoutem se státi, ale Fortuna na svém kole nestálou zůstane, protož není důvodu k obavě. Já si libovati budu dále v hudbě a léčiti bude ona mé bolesti, na rozdíl od těch, co z věčného táborství muzikového s líkama doma či v špitálu leží.

O GIOVANNIM BONONCINIM

Dopis L. Vejšky svému příteli do Vídně, první pol. 18. století

*Giovanni Battista Bononcini/Buononcini V[ážený] ... [text nečitelný: formule končí nás milý] ... ctihodný ... [text nečitelný do konce řádku]
... ochraňuj na časy věčné.*

Doufati budu, že se vynacházíte v rozmaření dobrém, žet' vás nižádné choroby nemocnost nezachvátí, i že s pracema Vašima na jasné straně to vypadá. Píši vám nejent', bych zvěděl kterak se Vám dařiti ráčí, leč pro jednu další prosbu písmo toto zasílám. Kdyžť v přejasně paměti si vybavíte, tak pět měsícův nazpět, k epištole Vaši přidal jste partituru jakésito sonata da violoncello od maestra Buononciniho, ve zdejším kraji jistě neslynoucího.

Podivu mého musila sonáta dostati, neb pravdou dlouhé pokusování i examinování té skladby pro mne bylo a jest. Mnohé hodiny jsem před partiturou vysedával, prst do bolestí prohýbal i jinýma marnostma se snažil retovati, ale nikdáž nebyla tomu správná veta. Protož spište mi, příteli milený, ký jest ten filištín, jenž ze mne cejpa hodlá dělati, že ni notičky nedovedu zahrát. Musí se přec um jeho uznati, neb na libozvuku té muziky ničeho neschází. Arci proto suplikovati zdvořile k Vám hodlám, byste té dobrotivosti byl a mne vícero o onom signorovi vypověděl a jinak mě dále spravil. Oukrokem více, nic nového se mi nepříhodilo, neb všeckno při starém vostává: Žena jest již ve vysokém stavu požehnaném a jáť muzicíruju navejše jak jen mohu, bych krejcar navíc přihodil do truhlice, a rodinu obživil. I Vy račte mne o sobě zasejc něco napsati. Potěchou naše konverzací mi zůstane, v brzkost Vaši odpovědi čekám a vinšuju Vám zdařilosti i štěstí dostatek.

*Poroučeti se Vám ráčí přítel váš,
Pan L. Vejška.*

***

CITÁT O HUDBĚ

*Co by byl svět bez hudby,
kdyby housle nehudly?
Kdyby píšťaličky nepískaly,
a jiné nástroje nás nevískaly?*

*To nevím,
leč budiž za to Bohu dík,
že ono nemusíme poznati, a radost
tím v životě dále mít.*

****

O Florianu Leopoldu Gassmanovi1 a milostné viole

Anonym o návštěvě večerního soirée v květnu roku 1767

Dle pramene se jednalo o sešlost vybrané společnosti u jisté Madame Cath.: Lze pouze spekulovat, zda přímo ve Vídni, nebo na sídle někde na Moravě. Záznam nalézáme v rámci spisu, který si majitel psal jako encyklopedii zajímavostí, kuriozit, dobových novinek a obyčejů.

Jest zvyklostí, že dobří mužové a dámy v času dnešním oddávati se račí na vybraných trefách konverzací, či shromažďovati se pro lahodování muziky nedávno imprimované. Zrovna dva týdny po premiérvečeru opery v Burgtheateru navozené, jež zove láska řemeslná – L'amore artigiano, nahledal jsem společství v štědrém domu Ma-dame Cath., pro kteréž jsem se vydati musil do Brna, i dále pak na západní k Rakousím. Člověkové zdáli se býti pouze přátelové hostodávatelky, mě nevyjímaje.

*Po krmi drobné, přešlo se do většího sálu, kdež čekala na nás prvá veselost večerní, malá muziků cháska: velehusle, husle, břinkadlo, huslec milostný a ženský hlas vyšší [počin autora o české hudební názvosloví; v překladu cello, housle, cembalo, milostná viola a soprán]. Štědřice naše nachystala nám nadkvapení, neb skrze svou známost noty opsati nechala z té nahoře psané hudbohry, která od krajana našeho Gassmanna pochází, i takž mohli zazníti zpěvy, ku příkladu *Che vuoi dir con questi palpiti*, kteréž Goldoni slovy obstaral. Pak opáč se večerilo, a dále pak zasýc poslouchalo. Tehdá ku slovu se dostal ten huslec milostný, jenž k prvnímu navození nehodil se, leč nastala jeho chvíle, a hudily se zábaví [divertimenta] a trojsonáty [trio sonáty]. Tak dokáží si mysliti, že takto ve střídání hostí se milé posezení, které a la mode konají se v dnešku zcela často.*

Poznámka redakce:

¹ Florian Leopold Gassmann (1729 Most – 1774 Vídeň) – hudební skladatel, kapelník a varhaník. Dle Gerberova slovníku získal hudební základy na jezuitském gymnáziu v Chomutově. Jeho prvním učitelem hudby byl mostecký regenschori Jan Vobořil, který ho naučil zpívat, hrát na housle a na harfu. Gassmannův otec, zlatník, byl proti tomu, aby se jeho syn věnoval hudbě. Když otec dal Floriana Leopolda ve dvanácti letech do učení u místního obchodníka, chlapec utekl a živil se prý hrou na harfu v Karlových Varech. Později se dostal do Itálie, kde vystudoval u slavného skladatele Padre Martiniho. Do Vídně byl povolán nejprve jako skladatel baletů. Později se mu zde podařilo získat mimořádně prestižní místo dvorního kapelníka. Proslavil se hlavně svými komickými operami na skvěle vypořádané Goldonihy předlohy.

Gassmann byl zakladatelem nejstaršího vídeňského hudebního spolku *Tonkünstler-Sozietät*, který podporoval vdovy a sirotky po hudebnících.

Gassmann byl také velmi obětavý učitel, jeho nejslavnějším žákem byl Antonio Salieri, kterého s sebou vzal Gassmann z Benátek, naučil ho kontrapunktu a zaplatil učitele na ostatní hudební předměty. Později se Salieri stal jeho následovníkem na místě dvorního kapelníka. Obě Gassmannovy dcery, Anna Fuchsová a Therese Rosenbaumová, byly slavné pěvkyně vyškolené Salierim; mladší Therese se proslavila zejména jako Mozartova interpretka.

Huslec milostný, in italiano viola d'amore:

Tvárnost má instrument ten jako husle, rovnozpůsobile pnoutík [kobyłka], natáhličky [ladící kolíky], hlava kroucenka, leč napříč podobnosti, rozlično mezi nimi jest:

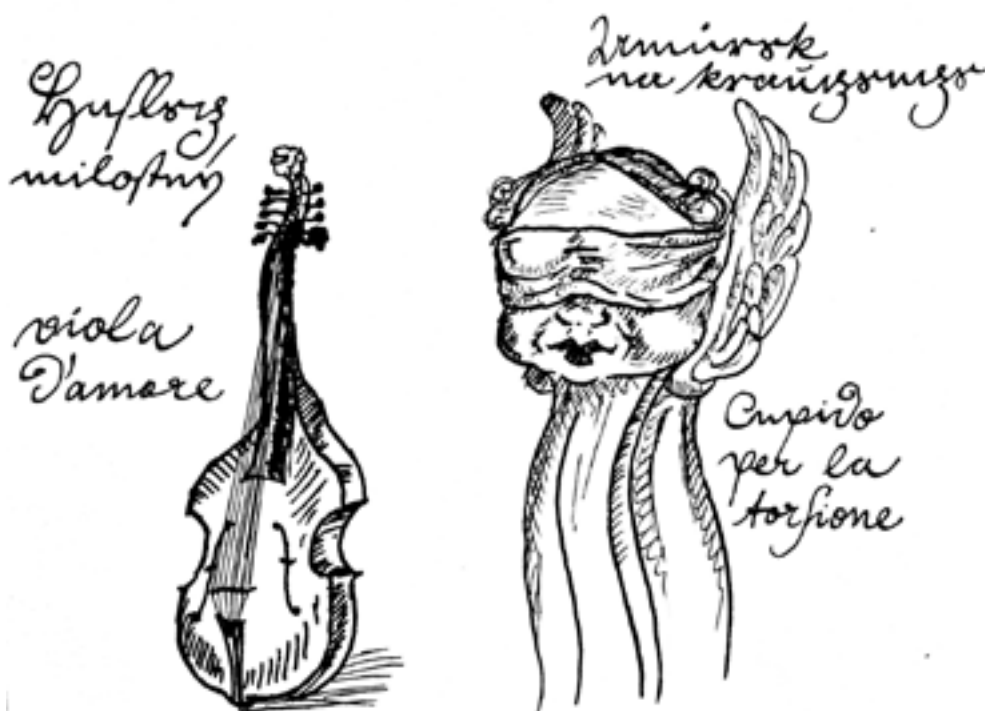
Prvně, že krk větší délky jest.

Po druhu, že nikoliv čtvero, leč desatero strunným jest.

Po třetí, že amůrek šátkem slepý zdobý kroucenku (proto milostný je zván).

Dále když měl bych o zvučnosti jeho psáti, řekl bych, že když posloucháte ho, nemáte zdání, že hude jen jeden instrument: opačně spíš, že buď dva, ba tři soudobě hudou. Hlas má rozechvělý, zrovna jako milostný, i šmravě zvučí tóny nízké, jasné zas ty vysoké.

Zda-liž má paměť není potemněna, pamatuji, že jistý klášter² mnoho učedníkův nadaných na tento nástroj v království našem má, neb znamenati hodno, že hra právě lehká není a fortel kunštýřský je za potřebí míti. Přednost při tom patří obratnosti a lehkosti.

² Patrně míněn Osecký klášter. Za josefinských reforem hrozilo klášteru zrušení, tehdejší opat Mauritius Elbel však dokázal fungování kláštera uhájit. Za opatů Elbela a Venusioho také došlo k některým dalším úpravám v areálu kláštera, k rozšiřování klášterních sbírek a podporování vědecké práce členů konventu. V klášteře tehdy působila celá řada hudebně nadaných mnichů. Například Jakob Trautzl, Nivard Sommer či Joachim Cron.

MARIÁNSKÉ KANTÁTY V ŘÍMĚ

Anonym o návštěvě večerního soirée v květnu roku 1767

Dopis Jana Adama Meyerlinga do Čech (adresát Václav?)

o prožitku své poutní cesty do Říma

Vážený náš milý a nadevše srdci blízký příteli Václave, budiž láska boží tobě nadále dána! Ode mne pozdravuj svou ženu i ratolesti a věz, že nať mnohdy ráčím vzpomínati, doufaje v tvou zdravot, veselost a blaho, nejméně z polovice takové, jenž mám v krajině vlašské. Máť cesta již k poslední metě mé poutě se dostala, ni slov se mi nedostává, bych vypověděl, kterako rajský jest zdejší kraj a město. Vskutku věčné město slávy jest Roma, jak po taliánsku si dí. Leč zrak odvrátím-li od skvostu světského, chtěl bych zrovna tobě, tobě jedinému, o krmi ducha říci, jenž poznal jsem tu.

Když pomněš-li na slavení Boha o mši v domovině naší, jistěť známo, že po rok církevní mi kanicionálův ku zpěvu užíváme, neb v nich nalézáme správných písní pro každou tu věc v roce slavenou. Vynikající mistrové a pisatelé muziku i slova pro ně složili a mi jich dále zpíváme, arcit' již mnoho let ode jejich vzniku nás dělí. Jistně budeš znáti kancionály, jež jistý rytíř z Otradovic Michna zvaný sepsal, z jehož díla písně se i v nové kancionály imprimují.

Právěť když slýchával jsem ony písně, blízko jsem se Bohu cítil a planulo mé srdce úctou k tomu vejbornému člověku, jenž dokázal taký řebřík mezi nebem a zemí utvořiti. Klid jeho duši. Však protož chciť spraviti o prožití mém, tomu podobné, kteréť se mi zde událo.

Stalo se, že dostal jsem se do chrámu, kdež jistý komponista z Hamburka své zpěvy mariánské hrál, a možnost měl jsem jeho dílo poslechnouti. Díím ti, cit, jenž padl na mé plece, obdoubou byl toho citu, jaký měl jsem za zpěvův Michnových, leč něco bohupodobnému v tom oděno bylo navíc. Sladká tíha obarvila líc mou ruměncem i kanuli mi mrvné slzky na můj rub. Bylo mi blaze, aleť těžko. Smutno, však rodostno. Och, nedovedu to popsati.

Věřímť, že jen milostivá Panna Marie, či milostivý Bůh dokáže takto s myslí lidskou obcházeti a vnuknouti takovouto chvalopěvnosti muziku, co ledy hroznosti nechá táti, kteréž poté tekou jako říčky pustým člověkem a obrodí v rajský sad srdce jeho. Ano, v toť věřím, napříč kletetům o s dáblem spiklenství, neb nemůže-li Bůh za našeho času konati zázraky? Inu Bůh nejvyšší na výsostech jest pravým oužasem, když jak Mariánskou muziku českou nechal vzniknouti, tak rovno i diškant nový, v muzice nové též mariánský, by nevěsta na věky mohla býti slavena, za to, že syna zplodila.

Tuže asi zakončiti budu psaní toto. Více nežli tento dar, nemohu ti dáti. Možná jen dořici, žeť ten Hamuburčenín, myslím že Handlíř sluje, a nějaký maestro Ferrandini v oustech lidí jsou pohojnu, leč nepochytil jsem více i proč tomu tak jest. Nuže měj se Václave, drahý příteli, blaze a andělé, nechť vedou kroky tvé.

*Takto tě přátelsky celuje tvůj přítel,
J. A. Meyerling*

INTERPRETI A AUTOŘI (abecedně)

BATZDORFER HOFKAPELLE

Batzdorfská dvorní kapela zahájila svou činnost o Velikonocích roku 1992 koncertem v renesančním sále v Batzdorfském záměčku nedaleko Drážďan. Zde se každoročně koná dnes již legendární festival Batzdorfer Barockfestspiele.

Obzvláštní pozornost si po řadě vlastních produkcí drážďanského repertoáru (na zámku Pillnitz, v *Ekghof-Theater Gotha*, v divadle postupimského zámku Sanssouci, v historickém divadle v Neuburgu a. d. Donau, v markraběcím operním divadle v Bayreuthu a v mnichovském *Cuvilliétheater*) získalo scénické provedení Mozarta - *Pasticcio short cuts* v Lucemburku, Paříži a dalších městech v roce 2006 ve spolupráci s Laurencem Equilbey. Specialitou souboru je „hledání pokladů“ v bohatém archivu rukopisů Drážďanské státní knihovny - stal se proto oblíbeným hostem řady festivalů staré hudby jako např. *Tage Alter Musik Herne* (WDR). Velký ohlas měla také vlastní inscenace opery *Cleofide* od Johanna Adolfa Hasseho v historickém divadle *Bad Lauchstädt* v rámci bachovských slavností v Lipsku 2012.

Vedle bohaté diskografie nahrávek oper a oratorií jmenujme např. prvonahrávku Händelovy orchestrální tvorby z drážďanských rukopisů nebo kantáty Hasseho a Zelenky s francouzskou zpěvačkou Salomé Haller (vyd. Kammerton), dále CD ve spolupráci se Sächsisches Vokalensemble u vydavatelství cpo nebo nahrávku drážďanské orchestrální hudby z Pisendelovy sbírky s hobojistkou Xenii Löffler (vyd. Accent, ACC 24202). Z téže sbírky pochází nahrávka hudby Torelliho, Händela, Weisse, Porpory, Brescianella a prvonahrávka orchestrální hudby a koncertů bayreuthského kapelníka Johanna Pfeiffera. Roku 2011 zveřejnila Batzdorfer Hofkapelle spolu s Raimundem Nolte také všechny Händelovy kantáty se sólovým basem, jako výsledek mimořádně tvůrčího pobytu v Itálii. Xenia Löffler je sólistkou jejich nahrávek hudby bratří Graunů (2014, ACC 24 280) a „My Favourite Instrument“ (2015, ACC 24295).

Mnohé z těchto projektů byly realizovány ve spolupráci s rozhlasem (MDR, DLF, WDR, BR, Deutschlandradio Kultur) nebo byly podpořeny nadací Mitteldeutsche Barockmusik in Sachsen, Sachsen-Anhalt und Thüringen e.V.

[//www.batzdorfer-hofkapelle.de/](http://www.batzdorfer-hofkapelle.de/)

DANIELA BRAUN

Daniela Braun se narodila ve Vídni a vystudovala koncertní violu na *Universität für Musik und darstellende Kunst* ve Vídni, na *Conservatoire national supérieur de musique* v Paříži a na *Guildhall School of Music and Drama* v Londýně.

Pracuje jako hudebnice na volné noze především v oblasti historické interpretační praxe jako barokní violistka, barokní houslistka a hráčka na violu d'amore. Jako sólistka na violu d'amore vystupuje také s moderními orchestry a soubory.

Daniela je zakládající členkou souboru Paulus Barock, norského souboru

specializujícího se na interpretaci staré a nové hudby na dobové nástroje. Kromě znovobjevování barokní a klasické literatury pro violu d'amore se věnuje také současné literatuře pro violu d'amore a premiérovala několik nových děl.

ILZE GRUDULE

Violoncellistka, dirigentka a producentka Ilze Grudule se narodila v Lotyšsku a od roku 1998 žije a pracuje ve Švýcarsku., nejprve v Ženevě, poté v Basileji. V roce 2004 Ilze Grudule založila v Basileji soubor Kesselberg-Ensemble, jehož cílem je uvádět švýcarské a lotyšské barokní skladatele zpět do koncertních sálů.

Ilze Grudule je autorkou a producentkou řady audiovizuálních inscenací, které kombinují barokní a soudobou hudbu s moderními scénickými prvky. Nahrávky pro Deutschlandfunk, Musiques Suisses, Chandos, Records, cpo, Symphonia, Philips Record, Naxos dokumentují její aktivity.

V letech 2005–2016 vedla festival „Dny barokní hudby Rezekne“ (Lotyšsko) v letech 2008–2012 hostovala na katedře staré hudby Lotyšské hudební akademie v Rize. V roce 2018 byla Ilze Grudule nominována na lotyšskou Hudební cenu, nejvyšší ocenění její rodné země.

Od roku 2018 působí také jako dirigentka v Basileji a v kantonu Solothurn a od roku 2020 řídí orchestr *PrimaVista* na basilejské hudební škole. Kromě toho je první violoncellistkou orchestru *Capriccio Barockorchester* a pravidelně spolupracuje s celou řadou evropských barokních souborů a orchestrů.

V současné době pracuje na několika rozsáhlých projektech: na kompletním vydání instrumentálních koncertů Johanna Gottfrieda Mühela na CD a v nové urtextové edici v nakladatelství *Musica Baltica*.

Od roku 2019 také každoročně realizuje slavné Bachovo *Vánoční oratorium* spolu s Canticem jednoho ze současných švýcarských skladatelů: Hanse-Martina Lindeho, Lukase Hubera, Christiana Zehndera, Heleny Winkelmann a Burkharda Kinzlera.

GURO EVENSEN

Norská sopranistka Guro Evensen vystudovala zpěv na konzervatoři v Trondheimu u Sissel H. Aune a Kåre Bjørkøy. Absolvovala také lekce u Emmy Kirkby, Jilla Feldmaan a Barbary Schlick.

V roce 2006 zakončila sólovým diplomem postgraduální studium na Schole Cantorum Basiliensis v Basileji u Gerda Türka. Během studia několikrát vystoupila v rámci renomované koncertní řady *Freunde der Alten Musik* pod vedením Joshuy Rifkina a Jespera Christensena.

Je sólistkou řady nahrávek Bachových kantát pod vedením Rudyho Lutze. Vystupuje jak sólově, tak s různými soubory především ve Švýcarsku a v Norsku, například

s J. S. Bach-Stiftung St. Gallen, Cantilena Davos nebo Herr Berlins Peblinge. Je spoluzakladatelkou a ředitelkou souboru Nivalis Barokk a působí také jako sbormistryně.

ALENA HÖNIGOVÁ

vystudovala cembalo na Akademii múzických umění v Praze (u Giedré Lukšaité Mrázkové, Zuzany Růžičkové, Václave Lukse). V letech 1999–2004 pokračovala ve studiu na Schole cantorum basiliensis (Basilej, Švýcarsko), kde se věnovala cembalu, fortepianu, generálbasu a improvizaci (Andrea Marcon, Jesper Christensen, Edoardo Torbianelli).

V roce 2001 vyhrála se souborem La Vinciolina cenu festivalu v Göttingen. Od téhož roku do roku 2009 působila na *Schola Cantorum Basiliensis* jako cembalistka a korepetitorka. V roce 2002 založila s Corinou Marti *Ensemble Muscadin*. V roce 2006 uvedla premiéru soudobé opery *Esther* od Borise Yoffeho, zkomponované pro historické nástroje.

Pravidelně koncertuje jako sólistka na cembalo a fortepiano nebo v rámci nejrůznějších hudebních souborů. 2004–2010 organizovala v Basileji úspěšnou koncertní řadu v kostele Sv. Leonharda, na niž v roce 2011 navázala cyklem koncertů raně romantické hudby ve *Wildtsches Haus*. V letech 2011–2015 realizovala pravidelnou koncertní řadu duchovních koncertů barokní hudby v barokním refektáři dominikánského kláštera sv. Jiljí v Praze (Dominikánská 8, Hudební jaro u dominikánů) a 2012–2018 též Hudební léto v Jezeří, které se dramaturgicky zaměřovalo na hudbu lobkovické kapely. Alena Hönigová také přednáší a vyučuje na mistrovských kurzech.

V roce 2005 natočila pro švýcarské rádio DRS2 s flétnistkou Corinou Marti CD *Seicento im Lombardei* (vydavatelství Ars musici, 2006), 2007 bachovské CD pro francouzský label Edition du nopal a 2009 nahrávku vokálních a instrumentálních děl Salamona Rossiho (Panclassics, CH). U basilejského vydavatelství Koramant Records pak vydala nahrávky skladeb pro fortepiano Jana Ladislava Dusíka (2011), Jommelliho kantát (2014), orchestrálních skladeb lobkovického kapelníka Johanna Josepha Röslera (2018) a komorní skladby švýcarského romantického skladatele Friedricha Theodora Fröhliche (2020). V roce 2022 vydala monografii s tematickým katalogem věnovanou skladateli Johannu Josephu Röslerovi. <https://www.alenahonigova.com/>

KESSELBERG-ENSEMBLE

Kesselberg-Ensemble založila v roce 2004 Ilze Grudule spolu s absolventy Scholy Cantorum Basiliensis ve švýcarské Basileji. Soubor se věnuje oživování hudby zapomenutých švýcarských barokních skladatelů. Kesselberg-Ensemble zrealizoval rozsáhlé projekty věnované ženevskému skladateli Gaspardu Fritzovi (1716-1783) nebo Carlu Donatu Cossonimu (1623-1700).

Objevování hudebních materiálů, jejich CD nahrávky, koncerty a představení, které kombinují historický materiál s moderními prvky, jsou součástí mnohostranného působení souboru. Renesance skladatele a jeho živá hudba, která znovu zní. Název

skupiny odkazuje na čtvrt v Rize, v níž žil Johann Gottfried Mützel (1728–1788), nejvýznamnější lotyšský skladatel 18. století a poslední žák J. S. Bacha.

Kromě koncertů, mistrovských kurzů a přednášek soubor dlouhodobě spolupracuje s fagotovým virtuosem a pedagogem basilejské hudební akademie Sergiem Azzolinim, se švýcarskou barokní houslistkou Leilou Schayegh nebo s muzikologem Dr. Peterem Reidemeisterem. Soubor zrealizoval rozsáhlé projekty ve spolupráci s univerzitou ve Fribourgu (výzkumný projekt „Hudba švýcarských klášterů“) nebo s proslulou knihovnou švýcarského kláštera v Einsiedeln.

Kromě toho Kesselberg Ensemble pravidelně spolupracuje se soudobými skladateli, jako jsou Burkhard Kinzler, Hans-Martin Linde, Lukas Huber, Vincent Flückiger nebo Christian Zehnder.

XENIA LÖFFLER

Xenia se proslavila svým nezaměnitelným zvukem hoboje a přesvědčivou interpretací. Kritici oceňují její „*zcela přirozenou virtuozitu*“ a její „*elegantní tón, bohatý na barvy a nuance*“. (Klassik.com)

Od roku 2001 je členkou a sólovou hobojistkou Akademie für Alte Musik Berlin a vystupuje také jako sólistka a komorní hráčka s dalšími soubory a orchestry pod vedením renomovaných dirigentů po celém světě. Pozvání sira Johna Eliota Gardinera vystoupit jako sólistka v rámci jeho Bachovy kantátové pouti / Bach Cantata Pilgrimage v roce 2000 bylo jistě jedním z nejvíce formujících zážitků její hudební kariéry. Vystudovala na Schole Cantorum Basiliensis a centrem jejího zájmu vždy byl výzkum a interpretace neznámého hobojevého repertoáru.

Natočila řadu sólových CD u vydavatelství jako je Harmonia Mundi France (CPE Bach Oboe Concertos, Benátské hobojevé koncerty), Supraphon (Reichenauer a Jiránek), a Accent (Bachovy hobojevé koncerty a kantáty, Drážďanské hobojevé koncerty, Graunovy hobojevé koncerty, Drážďanské hobojevé koncerty a kantáty, Graunovy hobojevé koncerty) nebo „Můj nejoblíbenější nástroj“. Některé z těchto nahrávek získaly významná ocenění (*Diapason d'or*) nebo nominace, včetně *BBC Music Awards* a také *Gramophone Award*.

NIVALIS BAROKK

Nivalis Barokk je norský soubor staré hudby s vysoce specializovanými interprety v oblasti historicky poučené interpretační praxe. Od svého založení roku 2012 si soubor získal renomé nejen po celém Norsku, ale také ve Švédsku, Dánsku, Rakousku a koncertuje také vy Švýcarsku. Spolupracuje s celou řadou církevních sborů na velkých orchestrálních projektech, ale pořádá také celou řadu vlastních koncertních i scénických produkcí. Vystupuje v plném orchestrálním obsazení, ale také v komorní formaci. V roce 2021 se Ensemble Paulus Barokk stal součástí Nivalis Barokk. Kromě velmi rušné koncertní činnosti vytváří sloučený soubor také kurzy pro děti a mládež prostřednictvím Nivalis Akademie.

Soubor se věnuje nejen repertoáru a interpretaci staré hudby, ale velmi se angažuje také v hudbě soudobé, často zadává zakázky na novéh skladby, spolupracuje s řadou soudobých skladatelů, ale také designerů.

Nivalis se těší podpoře Norské státní rady pro kulturu i celé řady dalších veřejných i soukromých nadací.

OTTO ORANY

Český skladatel narozený roku 1984. Skladatel, klavírista, improvizátor a pedagog Otto Orany je neustálým hledačem a experimentátorem fascinovaným formou a styly. Sám se nazývá hudebním dobrodruhem a propojování elektronických a akustických nástrojů, jazzových a klasických skladatelských postupů, mikrointervalů i historických ladění, meditativní i filmové hudby mu stále otevírá nové světy.

Dlouhodobě spolupracuje jazzovými soubory Blue Hats, Four Seasons Saxophone Quartet, ale i renomovanými interprety a soubory klasické hudby jako např. Doležalovo kvarteto. Jeho skladba *Goddess Eywa* z alba *The Jazz Garden* byla nominována do semifinále soutěže Internatoinal Songwriting Competition 2020.

ALEX POTTER

Alex Potter, oslavovaný deníkem Times za „éterický tón a nádhernou kontrolu hlasu“, patří k předním kontratenoristům na evropské hudební scéně. Vedle četných provedení děl Bacha, Händela a dalších uznávaných skladatelů, ho v současné době zajímá především vyhledávání a zpívání méně známého repertoáru na koncertech a nahrávkách v vlastní režii. Program „Händelovy přátelé a nepřátelé“ je jeho vlastní koncepcí prezentace Händelových děl v kontextu hudby jeho méně známých současníků. Vystupuje s významnými dirigenty, jako jsou Philippe Herreweghe, Hans Christoph Rademann, John Butt, Lars Ulrik Mortensen, Jordi Savall, Jos van Veldhoven nebo Stephen Layton.

Alex Potter zahájil svou hudební kariéru jako choralista v katedrále Southwark a po studiích na New College v Oxfordu se stal sborovým stipendistou. Poté pokračoval v dalším studiu zpěvu a barokní interpretační praxe na Schole Cantorum v Basileji u Gerda Türka a absolvoval další kurzy u Evelyn Tubb.

Mezi jeho poslední vystoupení patří Bachova *Mše h-moll* s orchestrem Concertgebouw/Philippe Herreweghe, koncerty a nahrávka děl pro sólový kontratenor od Vivaldiho, Lottiho a Caldary s orchestrem La Festa Musicale, provedení děl Bacha a Telemanna s Arcanželem/Jonathanem Cohenem ve Wigmore Hall a *Abraham a Izák* Benjamina Brittena s tenoristou Thomasem Hobbsem ve Vancouveru v Kanadě.

Alex Potter má na svém kontě rozsáhlou diskografii s mnoha soubory a několik sólových nahrávek. Mimo jiné se objevuje na nedávno vydané nahrávce Bachových kantát s Philippem Herreweghem/Collegium Vocale Gent. Ve vydavatelství Pasacaille právě vyšel nový disk se dvěma Bachovými sólovými kantátami se souborem Il Gardellino.

UĞIS PRAULIŅŠ

je lotyšský skladatel narozený roku 1957 v Rize. Jeho hudba byla provedena v mnoha evropských zemích, ale také v Japonsku, USA, Kanadě a Austrálii. Jeho *Missa Rigensis* je součástí repertoáru několika renomovaných světových sborů.

V roce 2012 bylo CD *The Nightingale* (Slavík), album současné sborové hudby severských skladatelů obsahující také Praulinsovu *Lakstīgalu* pro sbor a zobcové flétny, oceněno cenou Echo Klassik v kategorii světová premiérová nahrávka roku udělovanou Německou fonografickou akademií a v roce 2013 bylo nominováno na cenu Grammy v kategorii „Best Contemporary Composition“ a „Best Choral Performance“.

MARIE HENRIETTE REINHOLD

Mezzosopranistka Marie Henriette Reinholdse narodila v Lipsku. Po absolvování bakalářského studia hudební vědy ve Výmaru studovala klasický operní zpěv u profesorky Elviry Dreßen na Hudební akademii Felixe Mendelssohna Bartholdyho v Lipsku. V únoru 2020 zde s vyznamenáním ukončila mistrovské studium.

Od té doby Marie Henriette Reinhold úspěšně vystupuje jako sólistka nejen v koncertních sálech a hlavních chrámech v Německu, ale i v dalších evropských zemích. Vystupovala mimo jiné s Gaechinger Cantorey, Orchestre des Champs-Élysées, Collegium Vocale Gent, Mnichovským Bachovým sborem, Concerto Köln, Tonhalle Orchestra Zürich, Gewandhaus Orchestra Leipzig, Staatskapelle Halle, Bamberskými symfoniky, Staatskapelle Dresden, Kolínským komorním orchestrem, Chlapeckým sborem Windsbach, barokním orchestrem „La Scintilla“, Zurich Singakademie a Stuttgartským komorním sborem.

Spolupracovala s dirigenty, jako jsou Hans-Christoph Rademann, Thomaskantor Andreas Reize, Kreuzkantor Martin Lehmann, Dima Slobodeniouk, Florian Helgath, Frieder Bernius, Philipp Herreweghe, Herbert Blomstedt, Semjon Byčkov, Paavo Järvi, Pietari Inkinen a Christian Thielemann.

IEVA SALIETE

Hráčka na cembalo a fortepiano, Ieva Saliete, se narodila v Rize. Její zájem o historické klávesové nástroje se probudil během studia klavíru na Lotyšské hudební akademii. Následovala studia u Roberta Hilla na Musikhochschule Freiburg a u Jörga Andrease Böttichera na Schola Cantorum Basel.

V letech 1996-2010 žila Ieva ve Freiburgu a vystupovala po celé Evropě jako cembalistka mimo jiné s orchestrem Les Passions de l'Âme, Basilejským komorním orchestrem a Freiburským barokním orchestrem a podílela se na mnoha rozhlasových a CD produkcích. Ve své vlasti je Ieva žádaná pro sólové i komorní koncerty a pravidelně zadává zakázky na soudobé skladby.

V roce 2018 jí byla udělena Velká hudební cena lotyšského ministerstva kultury za její hudební činnost. Své znalosti a nadšení pro hudbu předává jako lektorka na Hudební akademii v Rize, na Hudební škole v Rezekne a na řadě mistrovských kurzů.

PABLO VALETTI

Pablo Valetti pochází z Buenos Aires je jedním z nejvyhledávanějších barokních houslistů. Vystudoval na Schole Cantorum Basiliensis u Chiary Banchini, Johna Hollowaye a Jespera Christensena.

Pravidelně vystupuje jako sólista nebo koncertní mistr ve velkých barokních souborech a orchestrech, jako jsou Le Concert des Nations, Les Arts Florissants, Concerto Köln, Les Musiciens du Louvre, Hespèrion XXI, Concerto Vocale a Les Talens Lyriques. V únoru 2000 byl pozván, aby se připojil k Musiciens du Louvre jako sólový houslista na jejich turné po Asii.

Podílel se na nahrávkách pro vydavatelství a rozhlasové stanice, jako jsou Astrée, Deutsche Harmonia Mundi, WDR, Harmonia Mundi France a Archiv Produktion. V současné době je spolu s cembalistkou Céline Frisch uměleckým ředitelem legendárního barokního souboru Café Zimmermann.

Olivova nadace byla založena velkopřemyslníkem Aloisem Olivou (1822–1899) v roce 1896 k podpoře a financování vychovatelny Aloise a Luisy Olivových v Říčanech u Prahy. Alois Oliva pocházel ze skromných poměrů a svojí pílí a pracovitostí se stal velkoobchodníkem s cukrem, císařským radou, zakladatelem a členem správní rady Živnobanky, Pražské burzy, Obchodní akademie a mnohých jiných obchodních a průmyslových podniků. Působil také jako ředitel Jednoty ku povzbuzení průmyslu v Čechách. Byl i štědrým mecenášem umění, jako příklad lze uvést houslového virtuosa Františka Ondříčka, malíře Václava Brožíka, malíře Emanuela Dítě, spisovatele a dramatika Františka Šubrtu. Založil několik nadací a nadačních fondů. Ačkoliv sám byl bezdětný, nebyl mu lhostejný osud opuštěných dětí.

U Pražského magistrátu prosadil smlouvu na výstavbu ojedinělého zařízení ve střední Evropě – vychovatelny pro děti v Říčanech u Prahy. Na zajištění provozu vychovatelny Alois Oliva založil nadaci, v jejímž základním jmění bylo kromě značné finanční hotovosti i 5 domů v Praze. Z výnosů majetku nadace a ve spolupráci s Pražským magistrátem byl financován provoz vychovatelny. Ústav postupně měnil svoji náplň z vychovatelny na ozdravovnu (v roce 1926), v období války na plicní preventorium a po roce 1945 opět na ozdravovnu. V roce 1980 byla ozdravovna reprofilizována na Dětskou respirační léčebnu.

Posláním nadace je nadačními příspěvky zkvalitnit zdravotní a sociální péči o děti. Na základě výběrových řízení Olivova nadace poskytuje právnickým i fyzickým osobám nadační příspěvky.

Olivovu nadaci je možné podpořit darem anebo například nákupem u některého ze široké nabídky partnerů givt.cz.

<https://olivovanadace.cz/>

Klasika Plus.cz

PORTÁL O KLASICKÉ HUDBĚ

... Váš vyladěný partner

Pořádá obec Blatno
ve spolupráci s Římskokatolickou
farností-děkanstvím Jirkov